

RESSENYA A JORDI CARBONELL, *ELEMENTS D'HISTÒRIA DE LA LLENGUA*. A CURA D'ANTONI FERRANDO. VALÈNCIA, PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, 2017, 359 pp. ISBN: 978-84-9134-009-6.

REVIEW JORDI CARBONELL, *ELEMENTS D'HISTÒRIA DE LA LLENGUA*. A CURA D'ANTONI FERRANDO. VALÈNCIA, PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA, 2017, 359 pp. ISBN: 978-84-9134-009-6.

IGNASI CABALLER LLORENS
ignasi9318@gmail.com

Universitat de València

«Feu regnar la justícia i vetleu perquè els grans no oprimisquen els menuts». Aquesta afirmació que apareix al testament de Jaume I pot tenir la mateixa intenció que aquest recull d'investigacions del professor Jordi Carbonell. Tots els articles del deixeble de Jordi Rubió i Ramon Aramon prenen com a punt de partida la defensa del català i del seu territori, mostrant-nos el gran pes que va tenir el poble català quan exercia com un estat normal amb l'aparat nacional i la seua llengua moderna i molt normalitzada per a aquells temps.

Aquesta edició a cura d'Antoni Ferrando, i amb el suport dels descendents de Carbonell, ens aproxima de manera directa als articles sobre la història de la llengua. Però, tal i com ens explica Ferrando al pròleg, l'exclusivitat de les seues investigacions rau en la focalització de la investigació, la història de la llengua del professor Carbonell es fixa en la vessant sociolingüística. Com s'indica a l'inici, no tenim per diverses raons la *Història social i política de la llengua catalana* somiada, però si els *Elements d'història de la llengua catalana*.

La publicació d'aquests estudis es fonamenta amb dos objectius: perdurar i reunir les investigacions de Carbonell i retre-li un homenatge a un intel·lectual que contribuí al naixement i la consolidació de diverses associacions de catalanística i la seua atenció especial al País Valencià. Jordi Carbonell sempre va estar molt compromès amb el País Valencià, i, com ens diu Ferrando, publicar aquest recull a València sempre fou la primera opció. Ell era ben conscient que València era el territori històricament més afectat per les estratègies assimilistes de l'estat espanyol i el que més necessitava la solidaritat dels catalans. Aquesta estima per la nostra terra va estar present des dels inicis de les seues investigacions, amb grans estudis al voltant de la figura de Joan Roís de Corella, on cal reconèixer-li la gran tasca i defensa que va fer de l'escriptor valencià en moments on es dubtava de la qualitat de la seua prosa. També cal destacar altres estudis al voltant del nostre País, com els que s'agrupen a *Jordi Carbonell: el País Valencià i la història de la llengua catalana*.

Aquest llibre està dividit en cinc parts on es recorren diferents estrats i èpoques de la llengua catalana al llarg d'èpoques diferents. En el primer bloc apareixen els articles on Carbonell va esbossar el seu projecte d'una *Història social i política de la llengua catalana* (pp. 15-44). En la segona part s'inclouen els dedicats a la presència catalana a Sardenya (pp. 47-133). Aquesta part és molt valorada, en tant que fa un estudi sociolingüístic del català a l'illa, des de l'inici de l'empresa per ocupar-la fins a la pèrdua quasi completa del català, analitzant exquisidament tots els aspectes i causes d'aquest fet. El tercer bloc conté diversos treballs sobre el català de l'edat moderna, majoritàriament centrats a Menorca, on se centra principalment en els estudis gramaticals (pp. 137-296). El quart bloc –més breu– va dedicat al català d'avui en dia, tot aportant uns unes reflexions ben lúcides (pp. 299-319) i l'última part (pp. 323-359), també breu, va dedicada als seus mestres i col·legues: Francesc de Borja Moll, Manuel Sanchis Guarner, Ramon Aramon i Serra i Max Cahner. Tots quatre, juntament amb Carbonell, van estar ben compromesos amb la defensa d'una visió global de la comunitat lingüística catalana. Pel que fa a Sanchis Guarner, m'agradaria destacar la definició que fa de l'obra clau de l'erudit valencià, *La llengua dels valencians*: «és una obra adreçada als valencians per despertar-los l'amor per la llengua» (p. 332).

Comptat i debatut, en aquesta obra, doncs –que també pretén ser un homenatge a Carbonell–, trobarem els estudis històrics de la llengua catalana des del vessant sociolingüístic, fet que farà que aquests tinguen un gran valor i estiguen destinats a ser estudis de referència en futures investigacions. Amb un llenguatge àgil, exacte i dinàmic que ens fa endinsar-nos en els diferents temes, i ta com si estiguérem presents en una conferència del mateix Carbonell: amb aquesta facilitat

i atractiu interpretarem i estudiarem unes visions inèdites de la història de la llengua. Finalment, cal ressaltar l'abundosa documentació que aporta Carbonell en cada estudi –des de citacions de cronistes medievals, fins a mostres de com el governador anglès de Menorca utilitzava el català durant l'ocupació de l'illa per part dels britànics– i que els converteixen en una font riquíssima des d'on pouar, també, materials en futurs treballs.

Com ja hem dit, aquest recopilatori és un homenatge al professor Carbonell però també –com ho eren els seus estudis lingüístics–, és un homenatge a la nostra llengua i amb un objectiu clar: aportar estudis sobre la nostra llengua col·laborarà, sense dubte, a estimar-la i valorar-la més, tot fomentant la seua utilització.